

Streszczenie rozprawy doktorskiej pod tytułem: Wojna informacyjna w polityce zagranicznej Federacji Rosyjskiej wobec Polski w latach 2010-2022.

Wojna informacyjna jest ściśle związana z rosyjską kulturą polityczną i realizowaną przez Kreml polityką zagraniczną. Ma trwałe cechy wypracowane na przestrzeni dziesiętek lat, które utrwaliły się w systemie ustrojowym Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, a współcześnie ewoluują w systemie ustrojowym Federacji Rosyjskiej. Przedmiotem badań rozprawy doktorskiej jest wykorzystanie przez Federację Rosyjską wojny informacyjnej jako instrumentu polityki zagranicznej realizowanej wobec Polski. Narzędzia, które wykorzystuje Rosja mają charakter asymetryczny. Za ich pomocą realizuje w niespotykanej dotąd skali działania w wymiarze offline, ale przede wszystkim w sferze online. W tym przedmiocie opierają się one na wojnie informacyjnej zakładającej jednocześnie oddziaływanie informacyjne na odbiorców w Internecie przy użyciu technik propagandowych oraz dokonywanie ataków w cyberprzestrzeni na infrastrukturę teleinformatyczną. Prowadzona przez Kreml wojna informacyjna stanowi coraz większe zagrożenie dla bezpieczeństwa Polski, zarówno w wymiarze narodowym i międzynarodowym.

Głównym celem badawczym rozprawy doktorskiej jest określenie uwarunkowań, charakteru oraz implikacji wojny informacyjnej Federacji Rosyjskiej wobec Polski w latach 2010-2022. Praca zmierza przede wszystkim do określenia i scharakteryzowania jej uwarunkowań oraz celów pośrednich i bezpośrednich, jakie dzięki niej realizuje Federacja Rosyjska. Ponadto, rozprawa dąży do określenia instrumentów jakie do tego wykorzystuje, a także do wskazania najważniejszych implikacji powyższych działań. Należy również zaznaczyć, że w ramach niniejszej rozprawy rosyjska wojna informacyjna jest postrzegana zarówno jako oddziaływanie propagandowe na odbiorców w Internecie, jak i jako działania prowadzone w cyberprzestrzeni poprzez dokonywanie cyberataków. W związku z tym celem pracy jest omówienie narzędzi i technik propagandowych jakie są wykorzystywane w prorosyjskich kanałach informacyjnych w Internecie, w przekazach dotyczących Polski i relacji polsko-rosyjskich, jak również przedstawienie cech charakterystycznych rosyjskich ataków na Polskę w cyberprzestrzeni.

W ramach rozprawy doktorskiej, weryfikacji została poddana następująca główna hipoteza badawcza. Wojna informacyjna jako instrument polityki zagranicznej prowadzonej przez Federację Rosyjską stale zyskuje na znaczeniu, co należy odnieść również do stosunków polsko-rosyjskich. Rosja w ramach prowadzonej wojny informacyjnej wobec Polski wykorzystuje techniki i narzędzia propagandowe, które służą oddziaływaniu informacyjnemu

na odbiorcę. Działania te podejmowane są za pośrednictwem rosyjskich portali informacyjnych. Wojna informacyjna Federacji Rosyjskiej wobec Polski przejawia się również przeprowadzaniem cyberataków na Polskę w cyberprzestrzeni. Działania podejmowane w ramach wskazanych wymiarów są komplementarne względem siebie. Celem podejmowanych przez Rosję operacji jest przede wszystkim osłabianie struktur wewnątrzpaństwowych, pogłębianie podziałów społecznych, marginalizowanie pozycji Polski na arenie międzynarodowej, kreowanie jej negatywnego wizerunku na arenie międzynarodowej, a przede wszystkim realizowanie własnych interesów.

Cezura czasowa badań obejmuje okres od 2010 do 2022 roku, z uwagi na kluczowe wydarzenia w stosunkach polsko-rosyjskich, poczynając od katastrofy smoleńskiej z 2010 roku, do pełnowymiarowej inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w 2022 roku. Do najważniejszych kwestii spornych w badanym okresie należy zaliczyć przede wszystkim: politykę historyczną, dywersyfikację źródeł energii, politykę bezpieczeństwa w Europie Środkowo-Wschodniej, politykę bezpieczeństwa NATO, katastrofę rządowego samolotu z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej w Smoleńsku, aneksję Półwyspu Krymskiego i wojnę na Ukrainie oraz Program Partnerstwa Wschodniego.

W ramach rozprawy doktorskiej przyjęto następujące założenia metodologiczne. Poddano badaniom rosyjski anglojęzyczny portal informacyjny Sputnik News International oraz witrynę rządowej agencji informacyjnej TASS. Badania obejmowały: zidentyfikowanie rodzajów treści publikowanych na stronach internetowych powyższych podmiotów, określenie częstotliwości występowania w artykułach kwestii spornych w stosunkach polsko-rosyjskich, rozpoznanie stosowanego *framingu* treści oraz identyfikację wykorzystywanych technik propagandowych. W odniesieniu do badań dotyczących aktywności Federacji Rosyjskiej wobec Polski w cyberprzestrzeni przeprowadzono analizę materiałów źródłowych, w szczególności raportów publikowanych przez Zespół CERT Polska i Zespół Reagowania na Incydenty Bezpieczeństwa Komputerowego CSIRT GOV. W wyniku tego możliwe było scharakteryzowanie rosyjskiej działalności podejmowanej przeciwko polskiej infrastrukturze teleinformatycznej.

Z przeprowadzonych badań wynika, że Federacja Rosyjska wykorzystuje wojnę informacyjną jako instrument polityki zagranicznej wobec Polski. Działalność Kremla sprowadza się do prowadzenia kampanii oddziaływania informacyjnego w Internecie za pośrednictwem portalu informacyjnego Sputnik News International oraz witryny agencji informacyjnej TASS. Federacja Rosyjska realizuje wrogą działalność wobec Polski w cyberprzestrzeni przeprowadzając ataki, przede wszystkim na infrastrukturę krytyczną

państwa. Podejmowane przez Kreml działania w przedstawionym powyżej zakresie są wobec siebie komplementarne. Wojna informacyjna w ujęciu rosyjskim jest instrumentem wszechstronnym i nieograniczonym. Ponadto działalność Kremla wpisuje się w kwestie sporne występujące w stosunkach polsko-rosyjskich, korelując tym samym z aktualnym stanem relacji bilateralnych. Celem Federacji Rosyjskiej w wymiarze wewnętrznym jest kreowanie i podsycanie sporów społeczno-politycznych w Polsce. W wymiarze zewnętrznym jest to podważanie wizerunku Polski i prezentowanie jako państwa antyrosyjskiego, niestabilnego i niegodnego zaufania, przede wszystkim w kontekście relacji na linii Warszawa-NATO, Warszawa-Unia Europejska. Długotrwała wojna informacyjna prowadzona przez Rosję może prowadzić do pogłębiania polaryzacji społecznej, co stanowi zagrożenie dla wewnętrznej stabilności Polski. Ponadto może destabilizować relacje Polski z sojusznikami, szczególnie w kontekście współpracy z Sojuszem Północnoatlantyckim i Unią Europejską. Niezbędne jest więc wypracowanie mechanizmów przeciwdziałających tym zagrożeniom, jak i nieustanne ich monitorowanie.